

ELS ARRENDAMENTS MUNICIPALS DE BELLPUIG L'ANY 1798

Josep M. LLOBET i PORTELLA

0. INTRODUCCIÓ

A les acaballes del segle XVIII, una de les fonts més importants que tenia la vila de Bellpuig per tal de nodrir les arques municipals era l'arrendament de les activitats següents: la venda de l'oli, la venda de l'aiguardent i el vi blanc, la venda del vi negre, la venda del pa, l'administració dels dos forns de coure pa: el de dalt i el de baix, l'administració de la teuleria, l'explotació de la terra del comú de dalt i la recollida dels fems del bestiar. Tots aquests arrendaments eren anuals, llevat del de l'administració de la teuleria, que es feia per tres anys.

El sistema dels arrendaments era el següent: es donava a conèixer una taba on constaven les condicions de l'arrendament; posteriorment, se celebrava la subhasta, la qual acabava amb l'adjudicació de l'activitat al millor postor, i, a continuació, es redactava el document notarial que formalitzava oficialment els pactes establerts entre les dues parts: l'ajuntament i l'arrendatari.

En aquest treball, oferim els textos, precedits d'alguns comentaris, de les tabes dels arrendaments efectuats durant els últims dies de l'any 1797. Són nou, en total, i gairebé tots corresponen a l'any següent.¹ Atès que la comprensió dels textos resulta fàcil, aquests comentaris seran breus.

En aquella ocasió, els arrendataris –tots eren de Bellpuig– i els preus oferts foren els següents:

1. Venda de l'oli. Pere Casals, pagès. 33 lliures, 2 sous i 6 diners.²

1.- Les tabes transcrites es troben incloses en els documents notarians corresponents (Arxiu Històric Comarcal de Cervera, Fons Notarial, Bellpuig, 15, Ramon Soler i Rossell, *Manual*, 1797-1798, f. 5-25).

2.- El sistema monetari català era el següent: 1 lliura = 20 sous = 240 diners.

2. Venda de l'aiguardent i el vi blanc. Francesc Nuix, negociant. 140 lliures, 2 sous i 6 diners.

3. Venda del vi negre. Francesc Nuix, negociant. 9 lliures, 1 sou i 10 diners.

4. Venda del pa. Pau Anton Badia i Petit, pagès. Havia de donar, per cada quartera de blat que pastés, 80 lliures de pa blanc o 110 lliures de pa moreno.³

5. Administració del forn de dalt. Francesc Abelló i Arnaldo, pagès. 251 lliures.

6. Administració del forn de baix. Salvador Petit i Segarra, pagès. 399 lliures.

7. Administració de la teuleria. Baptista Minguell, pagès. 2 lliures cada any (tres anys).

8. Explotació de la terra del comú de dalt. Francesc Solé i Vilamajó, pagès. 301 lliures.

9. Recollida dels fems del bestiar. Josep Badia, pagès. 201 lliures.

A continuació, comentarem cada una d'aquestes activitats, cosa que ens permetrà tant mostrar els costums de la vila en aquell temps com oferir algunes dades concretes d'interès.

1. VENDA DE L'OLI

Les obligacions de l'arrendatari eren, bàsicament, les següents: tenir abastida de bon oli la vila i vendre'l a l'interior de les muralles de la població segons el preu establert a Tàrrrega i a Sant Martí de Maldà, per la qual cosa s'hauria de preocupar de conèixer l'import d'aquests preus. Els habitants de Bellpuig, però, podrien vendre l'oli a quartans i mitjos quartans a condició que paguessin un diner per quartà a l'arrendatari.

El preu de l'arrendament seria satisfet en tres pagues iguals: la primera el dia de la fira, la segona per la Mare de Déu d'agost i la tercera el dia de Tots Sants. L'arrendatari, a més, hauria de pagar les despeses del notari i el corredor i donar fermances idònies.

2. VENDA DE L'AIGUARDENT I EL VI BLANC

L'arrendatari es comprometia a tenir abastida la població d'aiguardent i bon vi blanc, productes que vendria als preus següents: l'aiguardent a vuit quartos la lliura i el vi blanc a vuit quartos la quartilla fins a Pasqua de Resurrecció i al preu que creuria convenient a partir d'aquest dia. Cap altra persona no podria vendre aiguardent ni vi blanc a la menuda durant l'any, llevat del dia de la fira, però sí que en podrien vendre a l'engròs si satisfessin a l'arrendatari tres sous per cada arrova

3.- Aquí la paraula "lliura" designa una unitat de pes.

d'aiguardent i igual quantitat per cada càntir de vi blanc que fos venut. Amb tot, els habitants de la vila podrien vendre lliurement el vi blanc provinent de la seva collita i l'aiguardent que fabriquessin. En aquest últim cas, però, la venda hauria de ser a l'engròs.

L'import de l'arrendament seria pagat en dues meitats: la primera el dia de Sant Joan de juny i la segona per la festa de Tots Sants.

L'arrendatari s'obligava, encara, a vendre l'aiguardent i el vi blanc a qualsevol hora de la nit que li fossin demanats, a pagar les despeses del notari i el corredor i a donar fermances apropiades.

3. VENDA DEL VI NEGRE

L'abastiment de la població de bon vi negre i la seva venda al preu que anés aquest producte a les viles de Tàrraga i Verdú, prèvia informació, eren les principals obligacions de l'arrendatari. A més, hauria de tenir en compte el següent: la prohibició de vendre vi durant el mes de juny, ja que en aquest temps només el senyor de la població podia realitzar aquesta activitat, i la facultat de vendre el vi de la seva collita, tant a la menuda com a l'engròs, de què gaudien els habitants de la vila, els quals també podien adquirir vi foraster per al seu propi ús o per vendre'l a l'engròs, encara que en aquest últim cas estaven obligats a pagar un sou per càntir a l'arrendatari.

El preu de l'arrendament es faria efectiu en dues parts iguals: una per Sant Joan de juny i l'altra el dia de Tots Sants.

Com era habitual, l'arrendatari pagaria les despeses del notari i el corredor i oferiria fermances suficients.

4. VENDA DEL PA

Tenir abastida la vila de pa blanc, bo i ben cuit i, també, de pa moreno, era una obligació essencial de l'arrendatari. Tàrraga seria la població de referència per tal d'establir els preus. En cas que l'arrendatari no tingués pa moreno, hauria de vendre el pa blanc al preu del moreno i, si les autoritats li trobessin pa que no fos bo o que no arribés al pes, li podrien posar una multa o fer-li donar el pa irregular als pobres.

El pa caldria que fos cuit en un dels dos forns de la població i s'hauria de vendre dins de les muralles de la vila. L'hostaler també podria vendre pa a condició que ho fes a les persones hostatjades a l'hostal i el producte es consumís al seu interior.

L'arrendatari hauria de pagar una lliura i mitja a les autoritats municipals, satisfer les despeses del notari i el corredor i donar fermances convenients.

5. ADMINISTRACIÓ DEL FORN DE DALT

L'administració d'aquest forn comportava el compliment de les normes següents:

L'arrendatari rebria un pa com a dret de puja, o sigui, com a compensació per a l'ús del forn que els clients farien en fer coure el seu propi pa. Anteriorment, eren dos els pans que rebia l'arrendatari.

El mateix arrendatari podria fer de forner o encarregar aquesta feina a alguna altra persona. Tant el forner com la talladora, per a poder exercir l'ofici, estarien subjectes a la conformitat dels membres de l'ajuntament.

La persona que arrendaria un dels dos forns de la població no podria arrendar l'altre forn ni tenir-hi cap participació.

Les úniques persones que podrien vendre pa a la vila serien l'hostaler, el flequer i els forners. Aquests últims, però, només posarien a la venda els pans que obtinguessin de la seva activitat.

En cas que un dels dos forns no pogués funcionar, el forner afectat podria anar a coure el pa dels seus clients a l'altre forn.

El preu de l'arrendament seria lliurat en dues pagues iguals: una el dia de Santa Magdalena i l'altra el dia de Tots Sants. L'arrendatari pagaria, a més, les despeses del notari i el corredor i donaria fermances apropiades. Satisfaria, encara, dotze sous a les autoritats municipals i els faria a mans vint lliures de cera blanca obrada, o sigui, en forma de ciris, per a les processons de Corpus i Setmana Santa. Se li donaria, però, la cendra que es produís al forn.

6. ADMINISTRACIÓ DEL FORN DE BAIX

Les condicions amb què s'arrendava l'administració del forn de baix eren les mateixes que les del forn de dalt. Amb tot, si observem l'import de l'arrendament de cada forn, veurem que, aquell any, el preu que se'n tragué del forn de dalt va ser de 251 lliures, mentre que el del forn de baix fou de 399 lliures. Aquesta gran diferència ens fa creure que el forn de baix estava millor situat, ja que hem de suposar que ocasionava un major benefici a l'arrendatari.

7. ADMINISTRACIÓ DE LA TEULERIA

L'arrendament de la teuleria, a diferència de la resta de les activitats posades a subhasta, es feia per tres anys. L'arrendatari estava obligat a donar anualment a les autoritats municipals cent teules i cent rajoles, a més de satisfer el preu de l'arrendament el dia de Tots Sants, pagar les despeses del notari i el corredor i

oferir idònies fermances. En compensació, podria sembrar un farraginar proper a la teuleria, on faria dues collites.

El preu de l'arrendament, en aquella ocasió, va ser molt baix: dues lliures cada any. Això sembla indicar que la teuleria no era un gran negoci per a la vila. Potser, per això, calia que l'arrendatari, fent-se càrrec de les despeses, acabés de cobrir les barraques i adobés el forn i les parets del cobert de la teuleria.

8. EXPLOTACIÓ DE LA TERRA DEL COMÚ DE DALT

Aquest arrendament afectava a la terra que posseïa el municipi a la partida anomenada el Diumenge. Aquesta terra era coneguda amb el nom de "comú de dalt". Era terra de reg, ja que es donava la facultat a l'arrendatari de regar-la dues vegades, encara que, en contrapartida, hauria de pagar setze lliures pels treballs de netejar els reguers.

En canvi d'una única collita, l'arrendatari estaria obligat a satisfer el preu acordat en dues pagues iguals: la primera el dia de la Mare de Déu d'agost i la segona el dia de Tots Sants, i donar a les autoritats municipals dotze quintars de palla i dues atxes d'un ble que pesessin cinc lliures cada una, les quals anirien destinades a l'acompanyament del viàtic pels carrers de la població. A més, hauria de pagar les despeses del notari i el corredor i donar les fermances suficients.

9. RECOLLIDA DELS FEMS DEL BESTIAR

Aquests fems serien recollits a les pletes i els corrals del bestiar de la vila, en els quals caldria que fossin tancats tots els ramats que pasturessin dins el terme municipal.

En contrapartida, l'arrendatari hauria de pagar el següent: el dia de la Mare de Déu de març, el preu de l'arrendament; en arribar la Setmana Santa, un ciri pasqual de tres lliures de pes, mitja lliura de cera gomada i cinc pinyes d'encens; el dia de la Purificació de Maria Santíssima, quatre lliures de candeles petites de colors, i, immediatament, les despeses del notari i el corredor. A més, estaria obligat a donar les fermances idònies

TEXTOS DOCUMENTALS

1

Taba de l'arrendament de la venda de l'oli

T[ot]hom qui vulla enténdrer en arrendar per temps de un any, que comensarà a córrer lo dia primer del mes de janer y finirà lo últim dia del mes de desembre

del any mil set-cents noranta-y-vuyt, la facultat de vèndrer oli a la menuda en la present vila de Bellpuig sàpia que se arrendarà ab los pactes següents:

Primo que haurà de tenir basta y cumplida la vila de bon oli tot lo any, a coneguda dels senyors mostesafs, baix la pena acostumada, lo qual deurà vèndrer conforme anirà en las vilas de Tàrrega y Sant Martí, ab que estiga obligat a sas costas a portar prompta fe del preu anirà lo oli en ditas dos plassas de quise en quinze dias, ço és, de la una plassa la una quinsenada y de la altre plassa la altra quinsenada, y, tant de la una plassa com de la altra, se li donarà un ral més de la prompta fe y assò tot a coneguda dels senyors mostesafs y que ninguna persona dels habitants en la present vila puga vèndrer oli sinó a cortans y mitg cortans, pagant un diner per cortà al arrendatari y no altrament, baix pena de sinquantay-nou sous per cada vegada, y, venent de eixa manera, són franchs de drets los habitants.

Ítem sàpia que lo preu oferirà haurà de pagar al clavari o col·lector dels emoluments de la present vila ab tres iguals pagas, ço és, la primera lo dia de la fira de la present vila de Bellpuig, la segona per Nostra Senyora del mes de agost y la última lo dia de Tots Sants, tot primer vinent.

Ítem que, a més del preu oferirà, haurà de pagar al notari, per lo salari y gastos del acte del present arrendament, dos lliuras y deu sous, qual se haurà de entregar als senyors regidors, y al corredor, per sas corredurias, una lliura, sinch sous, luego de lliurat dit arrendament.

Ítem sàpia que tindrà obligació de vèndrer lo oli dins las murallas de la present vila.

Ítem que haurà de donar idòneas fermansas, a coneguda dels senyors regidors, dins lo termini de vint-y-quatre horas després de lliurat o quartejat dit arrendament, altrament no se li admetrà la dita o quarta part y se tornarà al encant a gastos de dit arrendatari, qui deurà pagar tot allò que se'n traurà menos, obligant-se, junt ab lo principal y a solas, ab todas clàusulas guarentíguas, obligació de personas y béns y demés acostumadas.

Ítem que, sempre y quant tindrà oli novell, dega portar primer prompta fe de dit oli novell de la una de ditas dos plassas, esto és, de la que entonces corresponderà, y, no tenint prompta fe, no puga vèndrer dit oli novell, en ban de sinquantay-nou sous.

Qui hi diu, etc.

Taba de l'arrendament de la venda de l'aiguardent i el vi blanc

Tothom qui vulla entèndrer en arrendar per temps de un any, que comensarà a córrer lo dia primer de janer y finirà lo últim dia de desembre del any mil set-cents noranta-y-vuyt, la facultat de vèndrer ayguardent y vi blanch en la present vila de Bellpuig sàpia que se arrendarà ab los pactes següents:

Primo que tot lo any haurà de tenir basta y cumplida la vila de ayguardant y vi blanch bo, a coneguda dels senyors mostesafs, y que podrà vèndrer lo ayguardent a vuyt quartos la lliura y lo vi blanc des de primer de janer fins a Pasqua de Resurrecció a vuyt quartos la quartilla y lo restant del any a son arbitre.

Ítem que ninguna persona podrà vèndrer ayguardent ni vi blanc a menuda sinó lo arrendatari, en ban de cinquanta-y-nou sous, exceptat lo dia de la fira, que qualsevol ne podrà vèndrer a son arbitre, però ne podran vèndrer en gros pagant a dit arrendatari tres sous per cada arroba de ayguardent y tres sous per cada cànter de vi blanch. Los naturals, emperò, y habitants de la present vila podran vèndrer vi blanch de sa cullita a son arbitre y lo ayguardent per ells fabricat en gros, sens pagar cosa alguna.

Ítem que lo preu oferirà haurà de pagar al clavari o col·lector dels emoluments de la present vila ab dos iguals pagas, ço és, la primera lo dia de Sant Joan de juny y la segona lo dia de Tots Sants del sobre dit any.

Ítem que, a més del preu oferirà, haurà de pagar per lo salari y gastos del acte del present arrendament tres lliuras y dotse sous, quals se hauran de entregar als senyors regidors, y al corredor, per sas corredurias, una lliura, encontinent de haver-se-li lliurat dit arrendament.

Ítem que dit arrendatari tindrà obligació de vèndrer ayguardent y vi blanch a qualsevol hora de la nit que se li'n demanarà, en ban de cinquanta-y-nou sous per cada vegada faltarà.

Ítem que haurà de donar idòneas fermansas, a coneguda dels senyors regidors, dins lo termini de vint-y-quatre horas després de lliurat o quartejat dit arrendament, altrament no se li admetrà la dita o quarta y se tornarà al encant a gastos de dit arrendatari, qui deurà pagar tot allò que se'n traurà menos, quals fianzas se hauran de obligar, junt ab lo principal y a solas, ab totas clàusulas guarentígias y obligació de personas y béns y demés acostumadas y firmar lo acte sempre y quant voldran los senyors regidors.

Qui hi diu, etc.

Taba de l'arrendament de la venda del vi negre

Tothom qui vulla entèndrer en arrendar per temps de un any, que comensarà a córrer lo dia primer del mes de janer y finirà lo últim dia del mes de desembre del any mil set-cents noranta-y-vuyt, la taverna eo la facultat de vèndrer vi negre a la menuda en la present vila de Bellpuig sàpia que lo present arrendament se lliurarà ab los pactes següents:

Primo sàpia lo arrendatari que tot lo any haurà de tenir basta y cumplida la vila de vi negre bo, a coneguda dels senyors mostesafs, lo qual deurà vèndrer al preu que anirà en la vila de Tàrrega y la de Verdú, tenint obligació de portar prompta fe de quinse en quinse dias, una quinsenada de Tàrrega y altra quinsenada de Verdú. A més del preu que portarà, se li donarà de arbitre dos sous per cada cànter y, en cas de faltar a portar-la, caurà en la pena de sinquanta-y-nou sous per cada vegada.

Ítem que en lo mes de juny no podrà vèndrer lo mencionat vi per ser reservat est dret a sa excel·lència.

Ítem que los naturals y habitants en dita present vila podran vèndrer lo vi de sa cullita a la menuda y en gros y entrar-ne de foraster per son propi ús, y no altrament. Però, si estos o algun foraster voldran entrar per vèndrer-lo en gros, deuran pagar un sou per cànter a dit arrendatari.

Ítem que, a més del preu oferirà, deurà pagar al notari, per lo salari y gastos del acte del present arrendament, tres lliuras, dos sous, quals se hauran de entregar als senyors regidors, qual acte deurà firmar luego voldran estos, ab sas fermansas idòneas, ab totas clàusulas guarentígias y obligació de personas y béns, segons estil, y al corredor, per sas corredurias, dos lliuras y sinch sous.

Ítem que lo preu oferirà deurà pagar al clavari o col·lector dels emoluments de la present vila ab dos iguals pagas, la primera lo dia de Sant Joan de juny y la segona lo dia de Tots Sants de dit any.

Qui hi diu, etc.

Taba de l'arrendament de la venda del pa

Tothom qui vulla entèndrer en acceptar per temps de un any, que comensarà a córrer lo dia primer del mes de janer y finirà lo últim dia del mes de desembre del any mil set-cents noranta-y-vuyt, la facultat de vèndrer pa en la referida vila de Bellpuig y son terme sàpia que se concedirà al qui més lliuras de pa oferirà donar per cada quartera de blat pastarà, prenent lo preu més alt del que se vendrà

en la plassa de la vila de Tàrrega a fi de vèndrer-lo al preu que correspondrà per lliura, tenit obligació de fer patent lo preu a que se vendrà o haurà venut lo blat de quinse en quinse dias, en ban de sinquanta-y-nou sous. Ben entès, emperò, que lo blat se vendrà per sembrar no farà preu per la fleca.

Ítem que tot lo any haurà de tenir basta y cumplida la vila de pa blanch repassat, bo y ben cuyt, a coneguda dels senyors mostesafs, en ban de sinquanta-y-nou sous per cada vegada faltarà a tenir-ne, fent-ne souhenas, y també de pa moreno de seixa mediana, prenent de dit pa moreno lo preu medià de seixa, y que no puga mesclar los trits en dit pa y vèndrer-lo a lliuras y mitjas lliuras ab pa petit. Ben entès, emperò, que, sempre y quant li faltarà pa moreno, tinga obligació de vèndrer lo blanch al preu del moreno y, sempre que li faltarà lo blanch, caurà en dit ban de sinquanta-y-nou sous. Y, sempre y quant los senyors regidors o mostefasos li encontraran pa que no sia bo o no arribarà al pes en la forma dalt dita, púgan fer-li pagar dit ban o donar aquell als pobres o lo que disposaran dits senyors regidors.

Ítem sàpia que lo hostaler de la present vila podrà vèndrer y subministrar lo pa necessitaran los que hospedaran en lo hostel, ab tal que se consuma en ell y no altrament, pues, fent lo contrari, caurà quiscuna vegada en ban de sinquanta-y-nou sous.

Ítem que, en cas de quedar a dit panader o flequer pa pastat, sols ne podrà vèndrer vuyt dias després de finir lo temps dalt expressat y no més, en ban de sinquanta-y-nou sous, y en lo mateix ban incidirà qualsevol persona que vendrà pa en la present vila, exceptat lo dit hostaler, en lo modo sobre dit, y los forners, pues estos ne podran vèndrer del que los sobrarà de son rench, y no altrament.

Ítem que haurà de pagar, per lo salari del acte de la present llicència, paper sellat y demés gastos, tres lliuras, deu sous y tres diners, quals se hauran de entregar als senyors regidors, y al corredor, per sas corredurias, una lliura, encontinent de firmada dita llicència.

Ítem que tot lo any deurà còurer dit pa en un o altre dels forns de la present vila, pagant la puja corresponent, allenyant-se dit flequer.

Ítem que haurà de pagar de ganancial una lliura y deu sous.

Ítem que haurà de donar idòneas fermansas, a coneguda dels senyors regidors, dins lo termini de vint-y-quatre horas després de lliurada o quarteada dita llicència, quals se hauran de obligar, junt ab lo principal y a solas, ab totas clàusulas guarentíguas, obligació de personas y béns y demés acostumadas, altrament se tornarà al encant a gastos de dit postor.

Ítem que deurà vèndrer lo pa dins las murallas de la present vila.

Qui hi diu, etc.

Taba de l'arrendament del forn de dalt

Tothom qui vulla entèndrer en arrendar per lo termini de un any, que comensarà a córrer lo dia primer del mes de janer y finirà lo últim dia del mes de desembre del any mil set-cents noranta-y-vuyt, la facultat de còurer pa en lo forn nomenat de dalt de la present vila de Bellpuig sàpia que se arrendarà ab los pactes següents:

Primo sàpia lo arrendatari que se li donarà la facultat de cobrar lo dret de puja, cobrant un sol pa en lloch dels dos se acostumava, donant la servitut acostumada.

Ítem sàpia lo arrendatari que ell mateix podrà ser forner o bé elegir-ne un, però sempre deurà ser únich y, en qualsevol cas, tant lo dit forner com la talladora, deuran entrar en son ofici ab la aprobació y beneplàcit del ajuntament, reservant-se est la facultat de remòurer-los sempre y quant bé li apareixerà, sens que per ço estiga obligat dit ajuntament a donar rahó alguna.

Ítem que qui arrendarà lo forn de dalt no podrà arrendar lo de baix ni tenir interès en ell, ni al contrari.

Ítem que ninguna persona podrà vèndrer pa en la present vila sinó lo hostaler en son cas, lloch y modo, lo flequer y los forners, eo qui palejarà qualsevol de dits dos forns, y estos sols ne podran vèndrer del que los sobrarà de son rench y no altrament, que, trobant-se fer lo contrari, caurà quiscuna vegada en ban de cinquanta-y-nou sous, y que ninguna persona puga còurer pa per vèndrer-ne, exceptats dit flequer y hostaler, en ban de cinquanta-y-nou sous.

Ítem que, venint lo cas de haver-se de adobar un o altre de dits dos forns o altrament que lo un de ells estiga impedit, lo forner de aquell podrà manar y còurer lo pa de aquells que haurà acostumat a còurer-lo en lo altre forn que no estarà impedit ni se haurà de adobar y, palejant, posant la llenya y fent tots los demés treballs corresponents, podrà cobrar la puja de aquells per lo temps dalt expressat.

Ítem que lo preu oferirà haurà de pagar al clavari o col·lector dels emoluments de la present vila ab dos iguals pagas, la primera lo dia de Santa Magdalena y la última lo dia de Tots Sants, tot primer vinent.

Ítem que, a més del preu oferirà, haurà de pagar per lo salari y gastos del acte del present arrendament quatre lliuras y sinch sous, qual se haurà de entregar als senyors regidors, y al corredor, per sas corredurias, dos lliuras y sinch sous, encontinent de lliurat lo present arrendament.

Ítem que, a més del preu oferirà, haurà de pagar de ganancial dotse sous.

Ítem que haurà de donar idòneas fermansas, a coneguda dels senyors regidors, dins lo termini de vint-y-quatre horas després de lliurat o quartejat, altrament no

se li admetrà la dita o quarta part y se tornarà al encant a gastos de dit arrendatari, qui deurà pagar tot allò que se'n traurà menos, quals se hauran de obligar, junt ab lo principal y a solas, ab todas clàusulas guarentíguas, obligació de personas y béns y demás acostumadas.

Ítem que la cendra se farà al forn se cedeix al arrendatari y, per ço, deurà pagar y entregar als senyors regidors vint lliuras de cera blanca obrada, esto és, deu lliuras per la octava del Corpus y altrás deu lliuras per la Semmana Santa, o bé en altre temps, a coneguda dels senyors regidors, obrada en la forma estos voldran.

Ítem que no podrà conduhir o allenyar a persona alguna per còurer son pa, en ban de sinquanta-y-nou sous per cada pesseta farà de conducta.

Qui hi diu, etc.

6

Taba de l'arrendament del forn de baix

Tothom qui vulla enténdrer en arrendar per temps de un any, que comensarà a córrer lo dia primer del mes de janer y finirà lo últim dia del mes de desembre del any mil set-cents noranta-y-vuyt, la facultat de còurer pa en lo forn nomenat de baix de la present vila de Bellpuig sàpia que se arrendarà ab los pactes següents:

Primo sàpia lo arrendatari que se li donarà la facultat de cobrar lo dret de puja conforme se acostuma, cobrant un sol pa en lloch dels dos se acostumava, donant la servitut acostumada.

Ítem que ell mateix podrà ser forner o bé elegir-ne un, però sempre deurà ser únich y, en qualsevol cas, tant lo dit forner com la talladora, deuran entrar en son ofici ab la aprobació y beneplàcit del ajuntament, reservant-se est la facultat de remòurer-los sempre y quant bé li apareixerà, sense que per ço estiga obligat a donar rahó alguna.

Ítem que qui arrendarà lo forn de baix no podrà arrendar lo de dalt ni tenir interès en ell, ni al contrari.

Ítem que ninguna persona podrà vèndrer pa en la present vila sinó lo flequer, lo hostaler en son cas, lloch y modo, y los forners, eo qui palejarà qualsevol de dits dos forns, y est sols ne podrà vèndrer del que li sobrarà de son rench y no altrament, que, trobant-se fer lo contrari, caurà quiscuna vegada en ban de sinquanta-y-nou sous, exceptats dits flequer y hostaler.

Ítem que, venint lo cas de haver-se de adobar un o altre de dits dos forns o altrament que algun de ells estiga impedit, lo forner de aquell podrà manar y còurer lo pa de aquells que haurà acostumat a còurer-lo en lo altre forn que no

estarà impedit ni se haurà de adobar y, palejant, posant la llenya y fent tots los demés treballs corresponents, podrà cobrar la puja de aquells per lo temps dalt expressat.

Ítem que lo preu oferirà haurà de pagar al clavari o col·lector dels emoluments de la present vila ab dos iguals pagas, la primera lo dia de Santa Magdalena y la última lo dia de Tots Sants, tot primer vinent.

Ítem que, a més del preu oferirà, haurà de pagar encontinent de haver-se-li lliurat lo present arrendament al notari, per lo salari y gastos del acte del present arrendament, quatre lliuras, sinch sous y tres diners, quals se hauran de entregar als senyors regidors, y al corredor, per sas corredurias, dos lliuras y sinch sous.

Ítem que, a més del preu oferirà, haurà de pagar de ganancial dotse sous.

Ítem que haurà de donar idòneas fermansas, a coneguda dels senyors regidors, dins lo termini de vint-y-quatre horas després de lliurat o quartejat, altrament no se li admetrà la dita o quarta y se tornarà al encant a gastos de dit arrendatari, qui deurà pagar tot allò que se'n traurà menos, quals se hauran de obligar, junt ab lo principal y a solas, ab totas clàusulas guarentíguas, obligació de personas y béns y demés acostumadas.

Ítem que la cendra se farà en lo forn se cedeix al arrendatari y, per ço, deurà pagar y entregar als senyors regidors vint lliuras de cera blanca obrada, esto és, deu lliuras per la octava del Corpus y altrás deu lliuras per la Semmana Santa, o bé en altre temps, a coneguda dels senyors regidors, obrada ab la forma estos voldran.

Ítem que no podrà conduhir o allenyar a persona alguna per còurer son pa, en ban de sinquanta-y-nou sous per cada pesseta farà de conducta.

Qui hi diu y quant, etc.

7

Taba de l'arrendament de la teuleria

Tothom qui vulla enténdrer en arrendar per lo termini de tres anys, que comensaran a córrer lo dia primer del mes de janer de mil set-cents noranta-y-vuyt y finiran lo últim dia del any mil y vuyt-cents, la teuleria de la present vila de Bellpuig sàpia que se arrendarà ab los pactes següents:

Primo que lo preu oferirà lo haurà de pagar ab tres iguals pagas, esto és, una en cada un de dits tres anys, per lo dia de Tots Sants, al clavari de la present vila.

Ítem que las obras farà dit arrendatari en dita teuleria durant lo termini de dits tres anys qudaran a favor de la vila, sens pagar-ne cosa alguna.

Ítem que podrà sembrar lo farraginal de dita teuleria, trahent-ne dos cullitas, però en manera alguna podrà sembrar la hera de la pròpia teuleria.

Ítem que los habitants de la present vila, preu per preu, sían preferits als forasters en la compra de la obra que's farà y courà en la mencionada teuleria.

Ítem que dega acabar de cubrir tot lo que falta de las barracas, ab sas bigas, llatas, canyas y teulas en la deguda forma.

Ítem que, a més del preu oferirà, haurà de entregar, en cada un de dits tres anys, als senyors regidors cent teulas y cent rajolas.

Ítem que deurà firmar lo acte del present arrendament ab las fermansas idòneas, a coneguda dels senyors regidors, ab totas clàusulas guarentíguas, obligació de personas y béns y demés acostumadas, sempre que voldran los senyors regidors, per lo salari del qual deurà pagar dos lliuras y sinch sous, y al corredor quinse sous, luego de lliurat lo present arrendament.

Ítem sàpia dit arrendatari que, a més del preu oferirà, deurà adobar o compòndrer lo forn y las parets del cubert de dita teuleria bé y degudament, y tot a coneguda dels senyors regidors.

Qui hi diu y quant, que al més donant se lliurarà.

8

Taba de l'arrendament de la terra del comú de dalt

Tothom qui vulla entèndrer en arrendar per lo termini de un any, que comensarà a córrer lo dia primer del mes de janer y finirà lo últim dia del mes de desembre del any mil set-cents noranta-y-nou, y per una sola cullita dels grans de dit any lo comú nomenat de dalt que la universitat de la present vila de Bellpuig té y posseheix en lo terme de la mateixa present vila y en la partida del Diumenge sàpia que se arrendarà ab los pactes següents:

Primo que haurà de donar idòneas fermansas, a coneguda dels senyors regidors, dins lo termini de vint-y-quatre horas després de lliurat o quartejat dit arrendament, altrament no se li admetrà la dita o quarta part y se tornarà al encant a gastos de dit arrendatari, qui deurà pagar tot allò que se'n traurà menos, quals se hauran de obligar, junt ab lo principal y a solas, ab totas clàusulas guarentíguas, obligació de personas y béns y demés acostumadas.

Ítem que, luego de haver firmat dit acte de arrendament, podrà cultivar dit comú de dalt per a què, de esta manera, puga sembrar-lo y percibir los fruyts resultaran en la cullita del any de dit arrendament.

Ítem que lo preu oferirà haurà de pagar al majordom de propis de la universitat de dita vila ab dos iguals pagas, a saber, la primera lo dia o festa de

Nostra Senyora del mes de agost y la segona lo dia de Tots Sants de dit any mil set-cents noranta-y-nou.

Ítem sàpia que la vila li cedeix la facultat de regar dit comú de dalt dos vegadas, ab las mateixas preheminèncias que ella gosa, y que no puga regar-lo més sens expressa llicència dels senyors regidors.

Ítem que haurà de donar dotse quintars de palla sempre que voldran los senyors regidors.

Ítem que haurà de pagar, a més del preu oferirà, al notari, per lo salari y gastos del acte del present arrendament, tres lliuras, quinse sous, y al corredor, per sas corredurias, dos lliuras, sinch sous, luego de lliurat dit arrendament, y sis cortans de blat bo y rebedor lo dia de Nostra Senyora del mes de agost de dit any mil set-cents noranta-y-nou per sos treballs.

Ítem que, a més del preu oferirà, haurà de pagar setse lliuras per fer nets los reguers pertanyents a dit comú de dalt luego de lliurat dit arrendament.

Ítem que haurà de entregar lo dia de la firma del acte del present arrendament als senyors regidors dos atxas de un ble de pes sinch lliuras cada una, que deuran servir per il·luminar a sa divina magestat per viàtich als malalts.

Qui hi diu y quant, que al més donant se lliurarà.

9

Taba de l'arrendament dels fems del bestiar

Tothom qui vulla entèndrer en arrendar per temps de un any, que comensarà a córrer lo dia primer del mes de janer y finirà lo últim dia de desembre del any mil set-cents noranta-y-vuyt, los fems de las pletas y corrals del bestiar de la present vila de Bellpuig sàpia que se arrendara[n] ab los pactes següents:

Primo que lo preu oferirà lo haurà de pagar al clavari o col·lector dels emoluments de la present vila lo dia o festa de Nostra Senyora del mes de mars de dit any mil set-cents noranta-y-vuyt.

Ítem sàpia que, a més del preu oferirà, haurà de pagar a dit clavari o col·lector un ciri pasqual de pes de tres lliuras, mitja lliura de cera gomara y sinch pinyas de encens per la Semmana Santa pròxim vinent y, a més, quatre lliuras de candelas petites de colors per lo dia de la Purificació de Maria Santíssima també pròxim vinent.

Ítem que, a més del preu oferirà, haurà de pagar al notari, per lo salari y gastos del acte del present arrendament, tres lliuras y deu sous, qual se haurà de entregar

als senyors regidors, y al corredor, per sas corregidurias, dos lliuras, encontinent de lliurat lo present arrendament.

Ítem que lo bestiar peixerà las herbas del terme de la present vila deurà enclòurer-se en los corrals del bestiar de dita present vila respecte que en dits corrals se encòntran los cuberts necessaris, en ban de sinquanta-y-nou sous per cada vegada.

Ítem que, dins lo termini de vint-y-quatre horas després de lliurat o quartejat dit arrendament, haurà de donar idòneas fermansas, a coneguda dels senyors regidors, obligant-se, junt ab lo principal y a solas, ab totas clàusulas guarentúgias, obligació de personas y béns y demés acostumadas, altrament no se li admetrà la dita o quarta part y se tornarà al encant a gastos de dit arrendatari, qui deurà pagar tot allò que se'n traurà menos.

Ítem que deurà firmar lo acte de dit arrendament luego voldran los senyors regidors.

Qui hi diu, etc.